

آمریکا قابل اعتماد نیست؛ دیدگاه ایران با تجربه روسیه در تعامل با غرب همخوانی دارد

تهران-ایرنا- «به نظر میرسد رئیس‌جمهور ایالات متحده متوجه شده که دیپلماسی پیشگیرانه در قبال ایران کارساز نیست، به همین دلیل به دنبال کمک روسیه است. با این حال، کشورهای اروپای غربی و دبیرکل سازمان ملل نیز در تلاش برای مذاکره با ایران درباره برنامه هسته‌ای آن هستند.»

به گزارش گروه سیاست خارجی ایرنا، «لئونید ساوین» سردبیر پایگاه «ژئوپلیتیکا» روسیه در یادداشتی اختصاصی برای خبرگزاری [ایرنا](#) نوشت: اخیراً در رسانه‌های آمریکایی گزارش‌هایی منتشر شده که نشان می‌دهد دولت دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور ایالات متحده از روسیه درخواست کرده به عنوان میانجی بین واشنگتن و تهران در مذاکرات، به‌ویژه در مورد برنامه هسته‌ای ایران نقش‌آفرینی کند، این برنامه از زمان دور دوم ریاست‌جمهوری ترامپ و پس از تشدید تحریم‌ها مورد توجه قرار گرفت. مقامات رسمی روسیه تأیید کردند که چنین توافقی وجود داشته است، اما جزئیات بیشتری در این زمینه ارائه نکرده‌اند.

این تحولات در شرایطی رخ می‌دهد که تلاش‌هایی برای عادی‌سازی روابط میان مسکو و واشنگتن در جریان است، به‌ویژه در چارچوب مذاکرات درباره اوکراین و چالش‌های منطقه‌ای در خاورمیانه، از جمله بحران سوریه و مسئله فلسطین. از این‌رو، بررسی این موضوع از منظر منافع ایران و روسیه ضروری به نظر می‌رسد.

ایران و روسیه در زمینه‌های مختلفی همکاری داشته‌اند. در زمینه انرژی، ایران به روسیه گاز و نفت می‌فروشد. همچنین، روسیه به ایران تسلیحات نظامی می‌فروشد. این همکاری‌ها در حالی است که ایران به دلیل تحریم‌های غربی با مشکلات اقتصادی مواجه است و روسیه نیز به دنبال تقویت جایگاه خود در منطقه است.

ایران اعلام کرده است که هرگونه مذاکره‌ای که با هدف توقف برنامه هسته‌ای این کشور انجام شود، غیرقابل قبول است. رئیس‌جمهور ایران، مسعود پزشکیان، بر ماهیت صلح‌آمیز این برنامه تأکید کرده و ادعاهای مربوط به تلاش ایران برای ساخت سلاح هسته‌ای را رد کرده است. همچنین، رئیس مجلس ایران، باقر قالیباف، در واکنش به گزارش‌هایی مبنی بر ارسال نامه از سوی دونالد ترامپ به رهبر معظم ایران، اعلام کرده که ایران نیازی به هیچ‌گونه نامه‌ای از آمریکا

ندارد و تصریح کرده است که همان‌طور که در توافق هسته‌ای ذکر شده دشمن چاره‌ای جز لغو تحریم‌ها ندارد. رهبر معظم ایران نیز بارها تأکید کرده است که آمریکا قابل اعتماد نیست. این دیدگاه با تجربیات روسیه در تعامل با غرب و ایالات‌متحده نیز همخوانی دارد و مقامات ارشد دیپلماتیک روسیه همواره بر لزوم احترام متقابل در روابط بین‌المللی تأکید کرده‌اند.

با توجه به اینکه روسیه به‌طور عملی نقش میانجی را میان آمریکا و ایران در موضوع برنامه هسته‌ای ایفا می‌کند، می‌توان به بررسی منافع طرفین و چارچوبی برای تعامل بر مبنای احترام متقابل پرداخت. روسیه همواره از برنامه هسته‌ای ایران حمایت کرده است و همکاری‌های دو کشور در حوزه‌های مختلف گسترش یافته است. این روند با امضای «توافقنامه جامع مشارکت راهبردی» میان ایران و روسیه در ۱۷ ژانویه ۲۰۲۵ به اوج خود رسید.

علاوه بر این، در اواخر فوریه، توافقنامه‌ای درباره ایجاد منطقه تجارت آزاد میان ایران و اتحادیه اقتصادی اوراسیا در ایران به تصویب رسید. همچنین، کریدور حمل‌ونقل شمال-جنوب که از خاک ایران و روسیه عبور می‌کند، در حال توسعه است. در ۱۱ مارس، رزمایش مشترک دریایی ایران، روسیه و چین در جنوب ایران آغاز شد و در ۱۰ مارس توافق میان ایران و روسیه برای تولید مشترک نیمه‌هادی‌ها اعلام شد. این موارد همگی نشان‌دهنده افزایش سطح اعتماد میان دو کشور است.

افزایش همکاری‌های ایران و روسیه نه تنها از نظر اقتصادی، بلکه از نظر ژئوپلیتیکی نیز حائز اهمیت است. رشد افراط‌گرایی در جنوب اوراسیا تهدیدی مشترک برای ایران و روسیه محسوب می‌شود. فعالیت نیروهای نیابتی تحت حمایت ترکیه در سوریه، که منجر به نسل‌کشی علویان و آزار پیروان سایر ادیان شده است، نشان‌دهنده نیاز ایران و روسیه به همکاری بیشتر برای مقابله با افراط‌گرایی است.

در چارچوب مذاکرات مربوط به برنامه هسته‌ای ایران، بعید است که روسیه بخواهد فشاری بر تهران وارد کند، مسکو احتمالاً تنها مواضع واشنگتن را با تفسیر خود به اطلاع ایران خواهد رساند و در عوض، مواضع ایران نیز از طریق روسیه به آمریکا منتقل خواهد شد. این امر به روسیه اجازه می‌دهد که به‌عنوان یک بازیگر کلیدی، اطلاعات را به‌صورت مستقیم و بدون واسطه دریافت کند، درحالی‌که آمریکا مجبور است پاسخ‌های ایران را از طریق فیلتر مسکو دریافت کند.

ایران مواضع خود را در مورد برنامه هسته‌ای و روابطش با آمریکا به‌صراحت بیان کرده است. علاوه بر این، شخص دونالد ترامپ به دلیل دستور ترور سردار قاسم سلیمانی در عراق، از نگاه تهران چهره‌ای منفور محسوب می‌شود. این اقدام به‌عنوان یک ترور دولتی در حافظه مقامات ایرانی باقی خواهد ماند.

ایران در پی برقراری روابط دیپلماتیک با آمریکا است. این امر به‌ویژه در زمینه‌های اقتصادی و منطقه‌ای اهمیت دارد. ایران خواهان کاهش تنش‌ها و ایجاد فضای مساعد برای همکاری‌هاست. در این راستا، ایران به‌طور جدی تلاش می‌کند تا با آمریکا به توافق برسد.

آمریکا، به‌ویژه ترامپ، به دلایل متعددی به‌دنبال محدود کردن برنامه هسته‌ای ایران است. از یکسو، او می‌خواهد چهره‌ای صلح‌طلب از خود به نمایش بگذارد، درحالی‌که سیاست‌های کلان ایالات‌متحده را حفظ می‌کند. یکی از این سیاست‌ها، حمایت از اسرائیل است که در حال حاضر با چالش‌های متعددی، از جمله درگیری با حماس و حزب‌الله لبنان، روبه‌رو است. علاوه بر این، کشورهای عربی منطقه و ایران پیشنهادهای ترامپ درباره غزه را با دیده شک و تردید نگریسته‌اند. در یمن نیز، نیروهای انصارالله که مورد حمایت ایران هستند، علیرغم تلاش‌های ائتلاف غربی برای حذف آن‌ها و درج نام آن‌ها در فهرست گروه‌های تروریستی آمریکا، همچنان به حملات خود در دریای سرخ و علیه اسرائیل ادامه می‌دهند.

با توجه به سیاست‌های تهاجمی اسرائیل، این احتمال وجود دارد که این رژیم به تأسیسات هسته‌ای ایران حمله کند. چنین اقدامی که قبلاً تهدید آن مطرح شده است، منجر به واکنش شدید ایران و تشدید بحران در منطقه خواهد شد. از آنجا که ایران پیش‌تر تأسیسات نظامی اسرائیل را هدف قرار داده است، در صورت هرگونه حمله جدید، پاسخ کوبنده‌ای خواهد داد. همکاری‌های نظامی ایران و روسیه نیز نگرانی‌هایی را در آمریکا و اسرائیل ایجاد کرده است، زیرا آن‌ها نمی‌دانند مسکو چه نوع کمک‌هایی ممکن است به تهران ارائه دهد.

به نظر می‌رسد که ترامپ متوجه شده است که دیپلماسی پیشگیرانه در قبال ایران کارساز نیست، به همین دلیل به‌دنبال کمک روسیه است. با این حال، کشورهای اروپای غربی و نمایندگان سازمان ملل نیز در تلاش برای مذاکره با ایران درباره برنامه هسته‌ای آن هستند.

درخواست آمریکا از روسیه برای میانجی‌گری، می‌تواند دلایل پنهانی نیز داشته باشد. از یکسو، واشنگتن ممکن است امیدوار باشد که روسیه توان دیپلماتیک خود را در جریان این مذاکرات تحلیل‌ببرد. از سوی دیگر، ممکن است هدف آمریکا ایجاد اختلاف میان روسیه و ایران باشد،

که در راستای سیاست‌های قدیمی تفرقه بینداز و حکومت کن است. با این حال، روسیه می‌تواند از این شرایط به نحو احسن استفاده کرده و ضمن تقویت همکاری با ایران، مذاکرات با آمریکا را به سمتی هدایت کند که بیشترین منافع را برای مسکو داشته باشد، به ویژه با در نظر گرفتن بحران اوکراین.